

Vilka värden söker barn och ungdomar i fotbollsförening?

Stig Elofsson
Magnus Åkesson
Ulf Blomdahl
Linda Lengheden

Abstrakt

Syftet med denna rapport har varit att undersöka vilken vikt barn/ungdomar som är med i fotbollsförening lägger vid olika saker inom idrotten. För att få en bild av om just fotbollen skiljer ut sig jämförs de som spelar fotboll i klubb med medlemmar i idrottsförening som ägnar sig åt annan lagidrott respektive individuell idrott. Vad som bedöms som viktigt i idrotten sammanfattas i tre dimensioner – investering i idrott, investering i kroppen och idrottens egenvärde. Syftet kan sammanfattas i följande problemställningar.

1. Skiljer de som ägnar sig åt fotboll från de som ägnar sig åt andra lagidrotter och de som sysslar med individuella idrotter när det gäller vilken vikt man lägger vid dessa tre dimensioner?
2. Varierar sådana eventuella skillnader beroende på kön och ålder?
3. Finns det tecken på att skillnaden mellan dessa tre grupper har förändrats över tid?

Materialet till rapporten har hämtats från undersökningar som genomförts i olika kommuner i mellan- och högstadiet samt gymnasiet under perioden 1994-2018 och omfattar sammanlagt nästan 77 500 elever som besvarat enkäterna. Svarefrekvensen överstiger i alla studier 70 procent, i de flesta kommuner över 80 procent och i några kommuner över 90 procent.

Resultaten visar att barn/ungdomar som sysslar med fotboll eller annan lagidrott i genomsnitt lägger högre vikt än övriga vid dem alla tre – investering i idrott, investering i kropp och idrottens egenvärde – än de som ägnar sig åt individuella idrotter. De största skillnaderna finner vi när det gäller synen på investering i idrott, i övriga fall är de mer begränsad. Ett undantag är dock att vi i gymnasiet finner en relativt liten skillnad när det gäller synen på investering i kroppen. Den stora skiljelinjen går uppenbart mellan lagidrott och individuell idrott.

Då vi jämför de som sysslar med fotboll med de som sysslar med andra lagidrotter blir skillnaderna avsevärt mer begränsade, men det som kan noteras att killar i mellanstadiet som ägnar sig åt fotboll lägger större vikt vid investering i idrott och investering i kroppen. Killar som i idrottsförening ägnar sig åt fotboll – gäller även för de som spelar ishockey – lägger ovanligt tidigt hög vikt vid investering i idrott och i kropp. Bland tjejer framträder inget liknande mönster.

En analys av utvecklingen över tid – i Helsingborg och Jönköping – pekar mot att prioriteringen av investering i idrott ökat något mer bland de som är med i fotbollsförening än bland genomsnittet av övriga som är med i idrottsförening. (i båda grupperna tycks det dock ha ökat). Det har alltså i viss utsträckning skett en ökad polarisering i detta fall över tid.

Förord

Forskningsprojektet Ung livsstil i Sverige genomför kontinuerligt tillsammans med institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet (Stig Elofsson) studier kring ”Resursutnyttjande och effekter av offentligt driven eller understödd verksamhet på fritidsfältet”¹. Forskningsprojektet startades 1984 av Stockholms universitet (sociologiska institutionen) och Stockholms stad (fritidsförvaltningen), Göteborgs stad, Norrköpings kommun, Västerås kommun och Eskilstuna kommun.

Studier om barns och ungdomars fritidsvanor och fritidspreferenser i Stockholm har genomförts i form av forskningsprojektet Ung livsstil sedan 1984. I Stockholm har studier genomförts 1985, 1992, 1998, 2004/2005, 2008, 2011 och 2013/2014. Sedan studien 2004/2005 i Stockholm har vi vidgat perspektivet något och strävat efter att mer utförligt kunna beskriva och analysera ungdomars livsvillkor. I första hand står dock ungdomars situation och preferenser på fritidsområdet i centrum för våra studier. Ung livsstil är i dag ett samarbetsprojekt mellan idrotts- och kulturförvaltningarna i Stockholms stad, 17 andra kommuner och institutionen för socialt arbete (Stig Elofsson) vid Stockholms universitet.

Studier har inom ramen för forskningsprojektet Ung livsstil i Sverige, genomförts tillsammans med Haninge kommun (1998, 2004, 2008, 2012, 2016/2017), Helsingborgs stad (2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018), Jönköpings kommun (1994, 1997, 2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018), Lidingö stad (2003, 2007, 2011, 2015), Norrköpings kommun (1985, 1991, 1996, 2008), Huddinge kommun (1998, 2009/2010, 2015), Linköpings kommun (1992, 2009/2010, 2013), Eskilstuna kommun (1985, 1993, 2008), Kalmar kommun (1992, 2013), Sävsjö kommun (1993, 2004, 2014), Täby kommun (2013, 2018), Värmdö kommun (1998, 2015), Malmö kommun (1996, 2015), Vallentuna kommun (1996, 2015), Nacka kommun (1998, 2016/2017) och Falkenbergs kommun (2016). Studier har också genomförts med elever i grund- och gymnasiesärskolan i Haninge kommun (2006, 2008, 2012, 2016), Huddinge kommun (2015), Jönköpings kommun (2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015), Kalmar kommun (2010), Stockholms stad (2008/2009, 2014/15) och Tyresö kommun (2009).

Forskningsrapporter och övriga resultat från Ung livsstil finns publicerade på:

www.unglivsstil.org

www.facebook.com/unglivsstil1

Stockholm april 2019

Stig Elofsson, fil.dr i statistik och docent i socialt arbete. Vetenskapligt ansvarig i Ung livsstil.

Magnus Åkesson, folkhälsovetare. Strateg, Stockholms stads idrottsförvaltning.

Ulf Blomdahl, sociolog och forskningsledare inom Ung livsstil.

Linda Lengheden, sociolog och genusvetare.

C författarna och Stockholms stads idrottsförvaltning

Framsida: Mats Lidström

ISBN: 978-91-984360-6-8

---

¹ Forskningsprojektet drivs i dag av Stig Elofsson, Ulf Blomdahl och Linda Lengheden tillsammans med berörda kommuner.

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Syfte	1
Material och metod.....	3
Genomförande.....	3
Mått	3
Vad söker barn/ungdomar inom idrotten?	3
Medlemskap i idrottsförening.....	4
Undersökningsgrupp	4
Statistisk metod	6
Vad är viktigt i fotbollsförening?	8
Investering i idrott	8
Investering i kroppen.....	10
Idrottens egenvärde	11
Att röra sig till musik.....	12
En sammanfattande bild	12
Har attityder förändrats över tid?	13
Sammanfattning.....	16
Referenser.....	17
Bilaga	18

Inledning

I en nyligen utgiven rapport har vi studerat vad barn/ungdomar tycker är viktigt inom idrotten². Detta har sammanfattats i tre dimensioner:

1. Investering i idrott innefattande hur viktigt det är med att vinna, att komma med i bästa laget och att bli bäst
2. Investering i kroppen innefattande hur viktigt det är med att träna, att bygga upp kroppen och att få bra kondition
3. Idrottens egenvärde innefattande hur viktigt det är med gemenskap, att ha kul och att träffa kompisar

Ett centralt perspektiv i rapporten har varit att jämföra inställningen mellan de som är med i idrottsförening och de som ej är det. Resultaten visar entydig – oberoende av kön och ålder att medlemmar i idrottsförening lägger större vikt vid alla dessa tre perspektiv än icke-medlemmar. Både på högstadiet och gymnasiet (dock något mindre markerat bland tjejer) framgår att skillnaderna blir störst när det gäller investering i idrott. Medlemmar i idrottsförening tycker detta är viktigare. Denna tydliga polarisering mellan medlemmar och icke-medlemmar framträder dock knappast på mellanstadiet där skillnaderna är störst för investering i kroppen. Bland mellanstadietjejer kan vi notera att prioriteringen av investering i idrott är lika hög bland icke-medlemmar som bland medlemmar.

Nu är det självklart viktigt att komma ihåg att barn/ungdomar som är med i idrottsförening ägnar sig åt olika idrottsgrenar³. Det är högst rimligt att utgå från att värderingen av de olika perspektiven skiljer sig mellan idrottsgrenarna framför allt bland killar. Till exempel har man i den offentliga debatten ofta tagit upp ishockeyns starka inriktning på elitsatsning. Det är därför självklart intressant att se lite närmare på hur prioriteringen av de olika perspektiven ser ut inom olika idrottsgrenar. I den här rapporten har vi valt att studera medlemmar i fotbollsförening speciellt. Detta är den klart största idrottsgrenen bland killar och tillsammans med ridning den största bland tjejer – dock utan att här få samma dominerande plats.

Syfte

Syftet med denna rapport är att undersöka vilken vikt barn/ungdomar som är med i fotbollsförening lägger vid olika saker inom idrotten. För att få en bild av om just fotbollen skiljer ut sig jämförs dessa med medlemmar i idrottsförening som ägnar sig åt andra lagidrotter respektive individuella idrotter. Vad som bedöms som viktigt i idrotten sammanfattas i tre dimensioner – investering i idrott, investering i kroppen och idrottens egenvärde. I en nyligen publicerad rapport studerades skillnader mellan olika idrottsgrenar⁴. Resultaten från denna pekar mot att det finns mer genomgående skillnader mellan lagidrott och individuell idrott. Speciellt tycktes detta gälla för investering i idrott. För att få en mer fördjupad bild av hur det ser ut inom fotbollen har vi därför valt alla som deltar i andra lagidrotter som jämförelse/referensgrupp. Uppgifter kring de som deltar i individuella idrotter presenteras parallellt. Syftet kan sammanfattas i följande problemställningar.

1. Skiljer de som ägnar sig åt fotboll från de som ägnar sig åt andra lagidrotter och de som sysslar med individuella idrotter när det gäller vilken vikt man lägger vid dessa tre dimensioner?

---

² Elofsson m fl. *Vilka värden söker barn och ungdomar inom idrotten?*

³ Elofsson m fl. *Vilka värden söker barn och ungdomar som är aktiva i olika idrottsgrenar?*

⁴ Elofsson m fl. *Vilka värden söker barn och ungdomar som är aktiva i olika idrottsgrenar?*

2. Varierar sådana eventuella skillnader beroende på kön och ålder?
3. Finns det tecken på att skillnaden mellan dessa båda grupper har förändrats över tid?

Material och metod

Genomförande

Materialet som används i analysen har hämtats från studier kring barns och ungdomars fritidsvanor och livssituation som genomförts inom projektet ”Ung livsstil⁵” i olika orter från 1994 och framåt. Studierna har genomförts av oss i *Ung livsstil* och fritids- och kulturförvaltningar (eller motsvarande) i form av enkäter som elever i mellan- och högstadiet samt gymnasiet fyllt i under lektionstid i skolan. Vid genomförandet har vi i *Ung livsstil* eller personal från fritids- och kulturförvaltningarna (eller motsvarande) varit närvarande för att kunna besvara eventuella frågor. Urvalet av orter kan närmast ses som ett tillgänglighetsurval då det omfattar kommuner som valt att vara med i undersökningarna. Samtliga undersökningar har som gemensamt syfte att studera elevernas utövande av olika fritidsaktiviteter⁶ med tyngdpunkt på aktiviteter som får offentligt stöd. I samtliga enkäter ingår vid sidan av detta frågor som gäller elevernas sociodemografiska och sociala bakgrund, deras skolsituation samt levnadssituation allmänt.

Mått

Vad söker barn/ungdomar inom idrotten?

I en speciell fråga har barnen/ungdomarna fått bedöma hur viktigt de tycker det är med olika saker när man tränar/motionerar på fritiden. Med tanke på att en mycket stor del av de fysiska aktiviteterna bedrivs inom idrottsförening kan frågan sägas ge en bild av det som barnen/ungdomarna vill ha ut genom sitt deltagande i idrottsförening. Frågan utgår från en modell som formulerats av Lars-Magnus Engström och kan enligt honom ses som en skala med två dimensioner (Engström, 1989). Den ena av dessa – investeringsvärde – tar upp vilken betydelse man lägger vid satsning på idrott som en investering (i t.ex. framtida framgångar eller som något som kan ses som en merit i framtida yrkeskarriär). Den andra dimensionen – idrottens egenvärde – tar upp vilken betydelse man lägger vid idrottsutövandet i sig själv.

Frågan i *Ung livsstils* studier, som ställts till alla (oberoende av om de är med i idrottsförening eller ej) lyder: *Hur viktigt tycker du det är att få göra följande saker när du tränar/motionerar på fritiden?* I frågan anges följande alternativa påståenden: Att träffa kompisar, Att vinna, Att tävla, Att träna, Att ha bra tränare/ledare, Att ha serier med tabeller, Att alltid spela med i bästa laget, Att få bra kondition, Att elitsatsa, Att åka på läger och cuper, Att bygga upp min kropp, Att lära mig nya saker, Att bli bäst, Att ha cuper med vinnare, Att ha kul, Att röra mig till musik, Att uppleva gemenskap, Att må bra, Att påverka hur träningen bedrivs, Att uppleva att kroppen är i rörelse/fartkänsla⁷. För varje påstående är svarsalternativen Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte så viktigt, Inte alls viktigt.

---

⁵ Ung livsstil är ett projekt som studerat barns och ungdomars fritidsvanor och fritidspreferenser sedan 1984. Med tiden har perspektivet breddats för att sedan början på 2000-talet ge en mer generell bild av barns/ungdomars livsvillkor.

⁶ Med fritid menas här allt som ligger utanför skolan. I första hand studeras ungdomars nyttjande och preferenser på fritidsområdet, men i studierna studeras även andra faktorer som beskriver barns/ungdomars livsvillkor, t ex hälsa, matvanor, kroppsuppfattning, fysisk aktivitet, livskvalitet.

⁷ Antalet alternativ varierar mellan de olika undersökningarna. Allmänt gäller att antalet alternativ är färre i tidigare genomförda studier.

En explorativ faktoranalys⁸ av svaren pekar mot att det finns tre dimensioner. Den första av dessa har högst laddningar när det gäller betydelsen av träning, att bygga upp kroppen, att få bra kondition och kan tolkas som en investering i att få en bra, välfungerande kropp (investering i kroppen). Den andra faktorn har högst laddningar för att vinna, att komma med i bästa laget, att bli bäst och stämmer väl med de som Engström betecknat investeringsvärde (investering i idrott). I den tredje faktorn blir laddningarna högst för gemenskap, att ha kul, att träffa kompisar vilket stämmer väl med det Engström angett som idrottens egenvärde. Med utgångspunkt från denna analys bildas därför följande tre mått (beräknade som medelvärdet av svaren på de enskilda frågorna). Detta innebär att högre medelvärden innebär att man tycker detta är viktigare.

- Investering i kroppen innefattande hur viktigt det är att träna, att bygga upp kroppen och att få bra kondition
- Investering i idrott innefattande hur viktigt det är att vinna, att komma med i bästa laget och att bli bäst
- Idrottens egenvärde innefattande hur viktigt med gemenskap, att ha kul och att träffa kompisar

Medlemskap i idrottsförening

Den fråga som används för att avgöra om barn/ungdomar är med i idrottsförening lyder *Är du medlem i några föreningar klubbar, kyrkor?* (Om du är osäker om det är en förening du är med i när du utför din aktivitet så skriv ändå upp den här)

Nej   Ja

Om ja, vilken/vilka föreningar eller klubbar är du med i, vad sysslar ni med för aktiviteter?

Förening/Klubb	Aktivitet/idrottsgren
1. #	

I de flesta fall anges fem alternativ

Eftersom många ungdomar tror att deltagande i t ex dansinstitut, gymkedjor och kulturskola är förening har de alternativ, som ungdomarna angivet i den öppna frågan, granskats av personer från ledningsgruppen för ”Ung livsstil” och personer med god kännedom om det lokala föreningslivet. De fall då det inte handlar om förening i traditionell mening har uteslutits. (Uppskattningsvis handlar det om cirka 10-15 procentenheter). Utifrån namnet på föreningen har denna kodats med avseende på sammanlagt 18 olika föreningstyper. Vid kodningen har medlemmar i idrottsförening delats upp med utgångspunkt från om de ägnar sig åt lagidrott eller individuell idrott. För medlemmar i idrottsförening kodas även idrottsgren.

Undersökningsgrupp

Det aktuella urvalet av kommuner ingår bland dem som genomfört undersökningar inom projektet *Ung livsstil* kan betraktas som ett tillgänglighetsurval. En begränsning är att urvalet innefattar få glesbygdskommuner eller mindre orter, men man skall ha i åtanke att inom de studerade kommunerna finns också områden av glesbygdskarakter och att de ingående kommunerna skiljer sig avsevärt om man ser till fördelningen av familjens socioekonomiska bakgrund och andelen barn/ungdomar med utländsk bakgrund. I studien ingår alltså

---

⁸ Faktoranalys är ett samlingsnamn för dimensionsreducerande statistiska metoder syftande till att åskådliggöra underliggande strukturer i data. Vid statistiska analyser skiljer man mellan konfirmerande och explorativ faktoranalys. Vid konfirmerande, hypotesprövande analys utgår man från en detaljerad, teoretisk modell/hypotes kring strukturen. Vid explorativ faktoranalys finns ingen sådan detaljerad teoretisk modell utan man försöker konstruera en teoretisk modell över strukturen utifrån resultaten från faktoranalysen.

högstatuskommuner⁹ där mer än hälften av eleverna kommer från familjer med hög eller ganska hög ställning och där man har få elever med invandraranknytning. Som motpol till dessa finns kommunområden där många av eleverna kommer från familjer med låg eller ganska låg socioekonomisk ställning och många har utländsk bakgrund¹⁰. Det finns också variationer om man ser till andel medlemmar i idrottsförening.

Urvalet av elever har genomförts som ett slumpmässigt urval där klassen utgör urvalsenshet. Urvalsramen innefattar uppgifter om skola, klassbeteckning och antal elever i klassen. På gymnasiet ingår även uppgifter om program samt antal killar och tjejer i varje klass. På gymnasiet har även eftersträövats att få en fördelning i urvalet mellan studieförberedande¹¹ samt yrkesförberedande program som stämmer med den som gäller för kommunen i sin helhet. I vissa mindre kommuner har totalundersökningar genomförts, d v s samtliga elever i kommunens skolor ingår i undersökningen.

Det externa bortfallet, som innefattar elever vilka var frånvarande vid den aktuella lektionen, varierar något mellan de olika undersökningarna men uppgår i genomsnitt till cirka 10 % på mellanstadiet, 15 % på högstadiet och 20 % på gymnasiet.

I tabell 1 redovisas antalet elever som deltagit i de olika undersökningarna som utgör materialet för artikeln, sammanlagt 77 572 elever som besvarat enkäter.

---

⁹ T ex Lidingö och Täby.

¹⁰ Som exempel kan man ta gruppen högstadieelever från lågstatusområden som studerats i rapporten ”Ungas livsstil i låg- och högstatus områden”. I rapporten har material hämtats från undersökningar genomförda i åtta kommuner under perioden 2008-2013. Gruppen ungdomar från lågstatusområden innefattar cirka 1500 elever. Ungefär hälften av dessa kommer från familjer med låg eller ganska låg socioekonomisk ställning och nästan 60 % har tydlig invandraranknytning (första eller andra generationens invandrare). Mer än en femtedel är första generationens invandrare, dvs födda utanför Sverige. För närmare detaljer, se Elofsson m fl, 2014.

¹¹ Innefattar naturvetenskapliga, samhällsteoretiska, tekniska program samt andra program som ger behörighet till studier på högskola eller universitet.

Tabell 1. Undersökningsgrupp. Antal elever efter kön, stadium och kommun/undersökningsår.

Stad/undersökningsår	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	P	F	P	F	P	F
Farsta, 2004 (#)	276	256	243	178		
Farsta, 2012 (#)	369	346	326	307	193	205
Haninge, 2004	334	305	286	299		
Haninge, 2012	301	338	274	241	213	227
Haninge 2016/17			346	355	361	258
Helsingborg, 2000	374	341	378	354	400	400
Helsingborg, 2003	371	404	422	341	424	407
Helsingborg, 2006	417	427	429	376	423	401
Helsingborg, 2009	385	400	373	362	344	309
Helsingborg, 2012	426	367	334	389	354	409
Helsingborg, 2015	760	684	490	455	407	388
Helsingborg 2018	620	637	752	694	470	397
Huddinge, 2015	452	401	765	740	744	508
Jönköping, 1994	236	224	352	336	310	268
Jönköping, 1997	210	214	370	343	314	285
Jönköping, 2000	205	225	354	341	273	296
Jönköping, 2003	335	334	579	523	351	328
Jönköping, 2006	358	341	634	609	506	453
Jönköping, 2009	372	354	551	574	551	503
Jönköping, 2012	375	335	542	567	425	453
Jönköping, 2015	438	414	608	589	586	536
Jönköping 2018	406	439	597	617	514	620
Lidingö, 2003			246	248		
Lidingö, 2007			306	272	238	238
Lidingö, 2011			301	248	309	244
Lidingö, 2015			323	275	271	167
Linköping, 2013			592	549	692	727
Malmö, 2016			1012	1047		
Norrköping, 2008			610	568	334	328
Stockholm, 2004			1760	1744	723	803
Stockholm, 2014	947	932	1036	1052	615	849
Sävsjö, 2013	68	63	58	49		
Sävsjö, 2018	77	59	72	58		
Täby, 2013	351	323	290	354	563	527
Täby, 2018	378	353	400	458		
Vallentuna, 2015			243	257	137	63
Värmdö, 2014			278	272		
Totalt	9841	9516	17532	17041	12045	11597

Stadsdel i Stockholm där mer omfattande studier genomförts. I Stockholmsstudierna från 2004 och 2013 ingår endast ett slumpmässigt urval som motsvarar stadsdelens storlek i relation till andra stadsdelar.

Statistisk metod

I ett första steg presenteras jämförelser mellan medlemmar i fotbollsförening och medlemmar som ägnar sig åt annan lagidrott eller åt individuell idrott uppdelat efter kön och ålder (skolstadium). Skillnader mellan dessa båda grupper testas med χ^2 -test när det gäller vilken vikt man lägger vid olika, enskilda perspektiv. Vid sidan av presentation av de enskilda alternativen som ingår i frågan redovisas också medelvärden för de tre sammanfattade måtten: investering i idrott, investering i kropp och idrottens egenvärde. I dessa fall testas skillnader med t-test.

I två fall – Helsingborg och Jönköping – finns möjligheter att studera hur attityderna har förändrats över tid¹². För att studera om det skett förändringar över tid analyseras materialen i detta fall med linjär regressionsanalys där sambandet med undersökningsår analyseras separat för kön och ålder (skolstadium).

---

¹² I Helsingborg har studier gjorts vart tredje år under perioden 2000-2018, i Jönköping under perioden 1994-2018.

Vad är viktigt i fotbollsförening?

Som redan angetts är syftet att få en bild av vad barn/ungdomar som är med i fotbollsförening tycker är viktigt när de ägnar sig åt fotboll. Referensgruppen innefattar alla som ägnar sig åt andra former av lagidrott respektive de som ägnar sig åt individuella idrotter. I tabell 2 presenteras först hur stor andel av medlemmarna i idrottsförening som ägnar sig åt fotboll, därefter hur många som deltar i andra former av lagidrott samt hur många som sysslar med individuell idrott. Här är det viktigt att komma ihåg att siffrorna gäller andel bland barn/ungdomar som är med i idrottsförening, inte bland samtliga.

Tabell 2. Studie- och referensgrupp. Andel (%) av medlemmar i idrottsförening som deltar i fotbollsförening, andra lagidrotter respektive individuell idrott efter kön och stadium.

	Andel (%) av medlemmar i idrottsförening					
	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	P	F	P	F	P	F
<i>Studiegrupp</i>						
Fotboll	56	29	42	22	37	18
<i>Referensgrupp</i>						
Annan lagidrott	18	20	27	21	27	18
Individuell idrott	41	62	41	62	42	65

Bland killar gäller genomgående att fotboll är den klart största idrotten. Dess dominans är störst på mellanstadiet där mer än hälften av killar som är med i idrottsförening ägnar sig åt fotboll. Dess dominans minskar sedan något till högstadiet och gymnasiet men fortfarande gäller att fotboll är den idrott som har fler deltagare än andra idrotter bland killar. Bland tjejer intar inte fotboll en liknade dominerande ställning men på mellanstadiet är det även här den idrott som fångar mest tjejer, närmast följt av ridning. I högstadiet är det lika vanligt bland tjejer att ägna sig åt fotboll som åt ridning, i gymnasiet är det något fler som sysslar med ridning än med fotboll.

Investering i idrott

Vi börjar med att se närmare på om det finns skillnader mellan barn/ungdomar som är med i fotbollsförening och de som deltar i andra lagidrotter respektive individuell idrott när det gäller investering i idrott. I tabell 3 presenteras medelvärdet för det sammanfattande måttet, vilket innefattar vilken vikt barnen/ungdomarna lägger vid att vinna, att komma med i bästa laget och att bli bäst. Vid beräkningarna har värden kodats från 1-4 där högre värden innebär att man prioriterar detta högre. I tabell 3 redovisas också andelen som anger att det är mycket viktigt med de enskilda alternativen samt andra alternativa påståenden som utifrån en explorativ faktoranalys kan kopplas till detta perspektiv. Dessa har inte tagits med i det sammanfattande måttet eftersom de inte ingått i samtliga enkäter.

Tabell 3. Investering i idrott. Andel (%) som angett mycket viktigt respektive medelvärden (m) bland de som är med i fotbollsförening, deltar i annan lagidrott respektive sysslar med individuell idrott efter kön och stadium.

Mycket viktigt (%) respektive medelvärde	Killar				Tjejer			
	Fotboll	Annan lagidrott	Sign. nivå (#)	Indiv. idrott	Fotboll	Annan lagidrott	Sign. nivå (#)	Indiv. idrott
<i>Mellanstadiet</i>	2.61	2.47	***	2.19	2.20	2.24		2.07
Att vinna	28	22	***	16	12	13		8
Att tävla	37	34	+	27	22	22		18
Med i bästa laget	17	14	***	9	7	7		6
Elitsatsa	28	33		16	11	14		20
Åka på läger/cuper	47	38	***	26	32	30	*	20
Bli bäst	26	23	+	17	10	14		9
<i>Högstadiet</i>	2.91	2.85	**	2.53	2.55	2.52		2.27
Att vinna	42	38	+	25	21	21		12
Att tävla	42	45	**	30	24	26		19
Med i bästa laget	24	19	**	12	12	10	*	8
Elitsatsa	42	43		28	20	28	**	20
Åka på läger/cuper	46	44		27	43	38	*	25
Bli bäst	36	36		24	17	20		14
<i>Gymnasiet</i>	2.98	2.99		2.53	2.68	2.62	*	2.19
Att vinna	52	51		30	29	25	*	12
Att tävla	49	51		29	32	29		18
Med i bästa laget	27	26		13	16	14	*	6
Elitsatsa	35	36		22	25	32		17
Åka på läger/cuper	33	34		20	30	31	+	20
Bli bäst	37	39		26	21	23		14

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001. # Test av skillnader mellan de som är med i fotbollsklubb och de som ägnar sig åt andra lagidrotter.

Det första vi kan konstatera är att barn/ungdomar som sysslar med individuell idrott lägger mindre vikt vid investering i idrott än de som ägnar sig åt lagidrott. Skillnaderna är större bland killar än bland tjejer utom i gymnasiet där de är ungefär lika stora. Bland killar är skillnaderna ungefär lika stora oberoende av ålder medan denna skillnad ökar med ålder, bland tjejer relativt små i mellanstadiet men betydande i högstadiet och gymnasiet.

Om vi ser till skillnaden mellan fotboll och andra lagidrotter är mönstret olika bland killar och tjejer. Både bland killar och tjejer gäller dock att betydelsen av investering i idrott ökar – liksom för de som ägnar sig åt andra lagidrotter – med ökad ålder. Killar som sysslar med fotboll lägger större vikt vid investering i idrott än genomsnittet av de som sysslar med andra lagidrotter. Här skall vi dock ha i minnet att den mindre grupp som sysslar med ishockey lägger ännu större vikt vid detta än fotbollskillarna¹³. Störst är denna skillnad i mellanstadiet för att sedan minska till gymnasiet där den är helt borta. Bland tjejer är åldersmönstret helt annorlunda – små skillnader i mellan- och högstadiet större i gymnasiet.

Ser man till de enskilda alternativen är skillnaden mellan fotboll och annan lagidrott i de flesta fall relativt begränsade men det kan vara värt att notera att fotbollskillar lägger större vikt vid att åka på läger/cuper men mindre vid elitsatsning. På de båda högre stadierna är skillnaderna dock ganska små i dessa avseenden. Tjejer i gymnasiet tycks prioritera elitsatsning något lägre än genomsnittet bland tjejer som sysslar med andra lagidrotter.

¹³ Elofsson m fl. Vilka värden söker barn och ungdomar som är aktiva i olika idrottsgrenar?

Investering i kroppen

I tabell 4 presenteras först medelvärdet för det sammanfattande måttet, vilket innefattar vilken vikt barnen/ungdomarna lägger vid att träna, att bygga upp kroppen och att få bra kondition samt andel som uppger att det är mycket viktigt med dessa tre alternativ. Vid beräkningarna har värden kodats från 1-4 där högre värden innebär att man tycker detta är viktigare. I tabellen redovisas också andelen som anger att det är mycket viktigt med de enskilda alternativen samt andra alternativa påståenden som utifrån en explorativ faktoranalys kan kopplas till detta perspektiv. Dessa har inte tagits med i det sammanfattande måttet eftersom de inte ingått i samtliga enkäter.

Tabell 4. Investering i kroppen. Andel (%) som angett mycket viktigt respektive medelvärdet (m) bland de som är med i fotbollsförening, deltar i annan lagidrott respektive sysslar med individuell idrott efter kön och stadium.

Mycket viktigt (%) respektive medelvärde	Killar				Tjejer			
	Fotboll	Annan lagidrott	Sign. nivå (#)	Indiv. idrott	Fotboll	Annan lagidrott	Sign. nivå (#)	Indiv. idrott
<i>Mellanstadiet</i>	3.75	3.66	***	3.62	3.61	3.64		3.52
Få kondition	80	71	***	70	69	69		63
Bygga upp kroppen	68	63	***	59	51	54	*	47
Träna	85	80	***	71	80	80		72
Påverka träningen	32	27	***	25	26	21	*	22
Lära nytt	83	80	*	78	79	79		78
Känna flyt	69	67		63	63	63		58
<i>Högstadiet</i>	3.63	3.60	*	3.52	3.53	3.53		3.45
Få kondition	71	66	*	62	63	62		55
Bygga upp kroppen	58	56	*	51	43	46		41
Träna	79	79		74	78	82		74
Påverka träningen	35	35		27	27	28		25
Lära nytt	66	68		63	64	66		64
Känna flyt	56	52	**	53	52	54		52
<i>Gymnasiet</i>	3.54	3.51	**	3.44	3.57	3.55		3.50
Få kondition	56	50	**	50	63	60		55
Bygga upp kroppen	56	56		50	46	51		46
Få snygg kropp	41	40		41	39	31		49
Träna	75	73		70	84	82		79
Påverka träningen	35	35		33	36	31	+	38
Lära nytt	55	55		54	51	52		61
Känna flyt	51	49		48	56	56		55

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001. # Test av skillnader mellan de som är med i fotbollsklubb och de som ägnar sig åt andra lagidrotter.

Barn/ungdomar som sysslar med fotboll eller annan lagidrott lägger även i genomsnitt högre vikt vid investering i kroppen än de som ägnar sig åt individuella idrotter. Skillnaderna är dock mindre än när det gäller investering i idrott.

Bland killar lägger de som sysslar med fotboll större vikt vid investering i kroppen än de som ägnar sig åt andra lagidrotter medan skillnaderna är små bland tjejer. Bland killar finns det åldersskillnader – störst är de i mellanstadiet, mer begränsade i högstadiet och gymnasiet.

Ser vi de enskilda alternativen kan vi notera att fotbollskillar lägger större vikt vid att få bra kondition. I mellanstadiet lägger de också större vikt vid att bygga upp kroppen. I övrigt framstår skillnaderna som mer begränsade. Bland tjejer är det mest framträdande synen på att får en snygg kropp. De som ägnar sig åt lagidrott – fotboll eller annan – lägger lägre vikt vid

detta än de som sysslar med individuella idrotter. Samtidigt skall vi notera att fotbollstjejer lägger större vikt vid detta än genomsnittet av de som sysslar med andra lagidrotter.

Idrottens egenvärde

I tabell 5 nedan presenteras först medelvärdet för det sammanfattande måttet, vilket innefattar vilken vikt barnen/ungdomarna lägger vid gemenskap, att ha kul och att träffa kompisar. Vid beräkningarna har värden kodats från 1-4 där högre värden innebär att man prioriterar detta högre. I tabellen redovisas också andelen som anger att det är mycket viktigt med de enskilda alternativ samt andra alternativa påståenden som utifrån en explorativ faktoranalys kan kopplas till detta perspektiv. Dessa har inte tagits med i det sammanfattande måttet eftersom de inte ingått i samtliga enkäter.

Tabell 5. Idrottens egenvärde. Andel (%) som angett mycket viktigt respektive medelvärden (m) bland de som är med i fotbollsförening, deltar i annan lagidrott respektive sysslar med individuell idrott efter kön och stadium.

Mycket viktigt (%) respektive medelvärde	Killar				Tjejer			
	Fotboll	Annan lagidrott	Sign. nivå (#)	Indiv. idrott	Fotboll	Annan lagidrott	Sign. nivå (#)	Indiv. idrott
<i>Mellanstadiet</i>	3.62	3.60		3.58	3.67	3.62	**	3.60
Ha kul	92	93		92	94	92	*	93
Gemenskap	61	58	+	58	68	64	*	61
Ha bra tränare	86	85		82	85	86		85
Må bra	97	95		96	99	99		99
Träffa kompisar	55	54		50	55	53		50
<i>Högstadiet</i>	3.53	3.56	+	3.45	3.68	3.62	**	3.58
Ha kul	88	89		84	93	89	**	90
Gemenskap	49	51	+	45	66	63	+	57
Ha bra tränare	81	83		74	86	89	*	84
Må bra	82	85	+	80	90	88	+	88
Träffa kompisar	53	53		47	60	52	*	52
<i>Gymnasiet</i>	3.63	3.59	+	3.46	3.71	3.66	*	3.53
Ha kul	87	84		82	92	8		90
Gemenskap	64	63		52	79	73	+	62
Ha bra tränare	69	65		57	74	75		72
Må bra	73	70		67	81	79		83
Träffa kompisar	60	55	*	45	57	54		45

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001. # Test av skillnader mellan de som är med i fotbollsklubb och de som ägnar sig åt andra lagidrotter.

Liksom för övriga dimensioner gäller att de som sysslar med fotboll eller annan lagidrott lägger större vikt vid idrottens egenvärde än de som ägnar sig åt individuell idrott. Bland killar är skillnaderna relativt begränsade, bland tjejer något större. Bland de senare ökar denna skillnad med ålder och blir speciellt framträdande i gymnasiet.

Jämför vi de som sysslar med fotboll med genomsnittet bland de som ägnar sig åt annan lagidrott värderas idrottens egenvärde något högre av de som sysslar med fotboll men skillnaderna är relativt liten – dock något större bland tjejer än bland killar.

Bland de enskilda alternativen kan vi notera att fotbollsskillar i gymnasiet lägger ovanligt hög vikt vid att träffa kompisar. Även för tjejer i högstadiet som sysslar med fotboll är detta speciellt viktigt.

Att röra sig till musik

I flera av enkäterna – främst de som genomförts under senare tid – ingår också alternativet att röra sig till musik. I den explorativa faktoranalysen faller detta alternativ utanför de tre ovan diskuterade dimensionerna och tycks alltså vara av en speciell karaktär¹⁴. Låt oss se lite närmare på hur många som tycker detta är mycket viktigt.

Tabell 6. Att få röra sig till musik. Andel (%) som angett mycket viktigt respektive medelvärden (m) bland de som är med i fotbollsförening, deltar i annan lagidrott respektive sysslar med individuell idrott efter kön och stadium.

Mycket viktigt (%)	Killar				Tjejer			
	Fotboll	Annan lagidrott	Sign. nivå (#)	Indiv. idrott	Fotboll	Annan lagidrott	Sign. nivå (#)	Indiv. idrott
Mellanstadiet	13	16		12	25	25	***	23
Högstadiet	10	9	+	9	26	21	+	27
Gymnasiet	12	7	***	8	31	20		33

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001. # Test av skillnader mellan de som är med i fotbollsklubb och de som ägnar sig åt andra lagidrotter.

För det första kan vi notera att tjejer genomgående lägger större vikt vid möjligheten att röra sig till musik än killar – både bland de som är med i fotbollsförening och övriga som är med i idrottsförening. Detta gäller oberoende av ålder. Bland killar skiljer sig olika grupper obetydligt. Ungefär en tiondel av killar som är med i idrottsförening tycker allmänt att detta är mycket viktigt. Detta gäller även om vi ser till intresset för att röra sig till musik.

Bland tjejer är bilden annorlunda. Störst vikt vid att få röra sig till musik finns i högstadiet och gymnasiet hos de som ägnar sig åt individuella idrotter. I mellanstadiet är skillnaden mindre. Intresset för detta är något lägre inom fotboll än i andra lagidrotter men skillnaden minskar med ökad ålder.

En sammanfattande bild

Ovan har vi studerat skillnader mellan barn/ungdomar som är med i fotbollsförening och de som sysslar med annan lagidrott respektive de som sysslar med individuella idrotter separat för de tre dimensionerna. Resultaten visar att barn/ungdomar som sysslar med fotboll eller annan lagidrott i genomsnitt lägger högre vikt än övriga vid dem alla tre – investering i idrott, investering i kropp och idrottens egenvärde – än de som ägnar sig åt individuella idrotter. De största skillnaderna finner vi när det gäller synen på investering i idrott, i övriga fall är de mer begränsade. Ett undantag är dock att vi i gymnasiet finner en relativt stor skillnad när det gäller synen på investering i kroppen. Den stora skiljelinjen går mellan lagidrott och individuell idrott.

Då vi jämför de som sysslar med fotboll med de som sysslar med andra lagidrotter blir skillnaderna avsevärt mer begränsade, men det kan noteras att killar i mellanstadiet som ägnar sig åt fotboll lägger större vikt vid investering i idrott och investering i kroppen.

Som vi visat i en tidigare rapport prioriteras investering i idrott klart olika inom olika idrottsgrenar, t ex bland killar som ägnar sig åt ishockey klart högst¹⁵. I tabell 7 redovisas hur

¹⁴ Elofsson m fl. *Vilka värden söker barn och ungdomar inom idrotten?*

¹⁵ Elofsson m fl. *Vilka värden söker barn och ungdomar som är aktiva i olika idrottsgrenar?* Urvalet av idrotter innefattar sådan där antalet deltagare är tillräckligt många för att ge tillförlitliga resultat.

viktigt detta är inom olika idrotter. I bilagan presenteras samma uppgifter när det gäller vilken vikt man lägger vid investering i kroppen och idrottens egenvärde.

Tabell 7. Investering i idrott. Medelvärde efter idrottsgren, kön och stadium.

Idrottsgren	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	P	F	P	F	P	F
Ishockey	2,81	2,57	3,18	2,90*	3,17	2,53***
Fotboll	2,62	2,20***	2,91	2,54***	2,95	2,61***
Innebandy	2,51	2,24***	2,82	2,46***	2,99	2,67***
Basketboll	2,54	2,37*	2,82	2,60***	2,78	2,55+
Handboll	2,43	2,19**	2,73	2,59*	2,99	2,67**
Friidrott	2,33	2,15*	2,61	2,45+	2,91	2,55*
Golf	2,56	2,07***	2,78	2,30***	2,59	2,30**
Tennis	2,42	2,22**	2,51	2,32**	2,51	2,32+
Bordtennis	2,29	2,14	2,53	2,39	2,84	2,08
Gymnastik	2,31	2,10+	2,53	2,39	2,47	2,27
Simning	2,25	2,07**	2,51	2,26**	2,56	2,20*
Badminton	2,32	2,01**	2,35	2,15+	2,50	2,19
Budo	2,16	2,00*	2,28	2,33	2,35	2,06*
Ridning	2,24	1,97*	2,29	2,21	2,17	2,21
Friskis & Svettis			2,32	2,19	2,52	1,93

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Resultaten i tabell ovan visar att ishockey intar en särställning Oberoende av kön och ålder finner vi de högsta medelvärdena när det gäller investering i idrott för ishockey utom i den lilla grupp tjejer som på gymnasiet ägnar sig åt detta. Närmast efter ishockeyn kommer dock fotboll tillsammans med innebandy, basketboll och handboll. Bland killar intar fotbollen en klar andra plats på mellan- och högstadiet. I gymnasiet skiljer fotbollen här mindre ut sig. Bland tjejer skiljer inte fotbollen ut sig lika tydligt – den vikt som fotbollstjejerna lägger vid investering i idrott ligger på ungefär samma nivå som i de andra lagidrotterna

Har attityder förändrats över tid?

Då materialet innefattar sju undersökningar som genomförts vart tredje år i Helsingborg under perioden 2000-2018 finns möjligheter att studera om attityderna förändrats mer systematiskt över en längre period. Vid sidan av detta kan även förändringar över tid studeras i material från Jönköping, där sammanlagt nio upprepade studier (vart tredje år) genomförts under perioden 1994-2018. I dessa material analyseras för de tre bildade dimensionerna om det skett systematiska förändringar över åren med linjär regression¹⁶. För att specifikt undersöka om det skett förändringar bland de som är med i fotbollsförening görs analyserna separat för medlemmar i fotbollsförening och övriga medlemmar i idrottsförening. I tabellerna 8 och 9 sammanfattas resultaten för Helsingborg respektive Jönköping. I tabellen markeras med grått de fall där resultaten pekar på att utvecklingen är olika för medlemmar i fotbollsförening och övriga.

¹⁶ Undersökningsår behandlas här som en kontinuerlig variabel för att undersöka om det skett några mer systematiska förändringar.

Tabell 8. Helsingborg. Förändringar i den vikt som läggs vid investering i kropp, investering i idrott och idrottens egenvärde under perioden 2000-2018 bland medlemmar i idrottsförening. Jämförelse mellan medlemmar i fotbollsförening och deltagare i andra idrottsföreningar. Sammanställningar av signifikanta samband (#).

	Stadie	Killar		Tjejer	
		Annan idrottsförening	Fotboll	Annan idrottsförening	Fotboll
Investering kropp	M	Ökar	Ökar (Ökar)	Minskar Ökar	Minskar Ökar Ökar
	H				
	G				
Investering idrott	M	Ökar	Ökar Ökar Ökar	Ökar Ökar	Ökar Ökar
	H				
	G				
Idrottens egenvärde	M		Ökar	Ökar	Ökar
	H				
	G				

Parentes anger att det finns tendens ($p < 0.10$) till samband.

Tabell 9. Jönköping. Förändringar i den vikt som läggs vid investering i kropp, investering i idrott och idrottens egenvärde under perioden 1994-2018 bland medlemmar i idrottsförening. Jämförelse mellan medlemmar i fotbollsförening och deltagare i andra idrottsföreningar. Sammanställningar av signifikanta samband (#).

	Stadie	Killar		Tjejer	
		Annan idrottsförening	Fotboll	Annan idrottsförening	Fotboll
Investering kropp	M		Ökar	Ökar Minskar	Ökar
	H				
	G				
Investering idrott	M	Ökar	Ökar (Ökar)	Ökar	Ökar Ökar
	H				
	G				
Idrottens egenvärde	M	(Ökar) Minskar Minskar	Ökar Minskar Minskar	Minskar Minskar	Minskar Minskar
	H				
	G				

Parentes anger att det finns tendens ($p < 0.10$) till samband.

De samlade resultaten visar att förändringarna i störst utsträckning gäller vilken vikt barn/ungdomar lägger vid investering i idrott, något som de genomgående betonar som mer viktigt. Det finns också vissa indikationer till att investering i kropp har blivit något viktigare men här är bilden långt ifrån lika entydig, på mellanstadiet finns t o m vissa tecken på att detta värderas lägre över tid. Ser vi till värderingen av idrottens egenvärde skiljer sig bilden mellan de båda städerna. I Helsingborg tycks de förändringar som skett peka mot en i vissa fall högre värdering av detta, i Jönköping snarare mot en lägre värdering. Sammantaget måste man dock notera att det finns tydliga tecken på att investering i idrott blivit allt viktigare över tid för medlemmar i idrottsförening, oberoende av om de sysslar med fotboll eller annan idrott.

I stora drag tycks utvecklingen över tid vara likartad för medlemmar i fotbollsförening och andra som är med i idrottsförening. Vissa skillnader framträder dock. Ser vi till investering i idrott tycks detta i främsta hand bli viktigare bland medlemmar i fotbollsförening för mellan- och högstadiekillar i Helsingborg samt högstadiekillar och gymnasietjejer i Jönköping. Detta innebär att skillnaden mellan de som ägnar sig åt fotboll och övriga som är med i idrottsförening (främst bland killar) ökat i vissa fall över tid.

En liknande skillnad finns också när det gäller investering i kroppen. I Helsingborg har vikten av detta ökat bland medlemmar i fotbollsförening – men ej bland övriga – för högstadie- och gymnasiekillar liksom bland mellanstadiekillar i Jönköping. Detta pekar mot att skillnaderna mellan de två grupperna när det gäller investering i kroppen har – främst bland killar – ökat något över tid.

För idrottens egenvärde är skillnaden mellan de som sysslar med fotboll och de som ägnar sig åt andra RF-idrotter mindre men vi kan dock i Helsingborg notera att en högre värdering av detta skett endast bland medlemmar i fotbollsförening bland tjejer och killar på gymnasiet.

Sammantaget kan alltså resultaten tolkas som att det i viss utsträckning kan ha skett en ökad polarisering mellan de som är med i fotbollsförening och genomsnittet bland övriga som är med i idrottsförening. Förändringen är långt ifrån dramatisk men pekar mot att de som ägnar sig åt fotboll i något högre utsträckning lagt större vikt vid alla de tre dimensionerna över tid. I stor utsträckning handlar det om killar vilket pekar mot att olikheten mellan fotbollsspelare och övriga idrottsutövare främst förändrats bland killar.

Sammanfattning

Syftet med denna rapport är att undersöka vilken vikt barn/ungdomar som är med i fotbollsförening lägger vid olika saker inom idrotten. För att få en bild av om just fotbollen skiljer ut sig jämförs dessa med medlemmar i idrottsförening som ägnar sig åt andra lagidrotter än fotboll. Parallellt studeras även de som ägnar sig åt individuella idrotter. Vad som bedöms som viktigt i idrotten sammanfattas i tre dimensioner – investering i idrott, investering i kroppen och idrottens egenvärde. Syftet kan sammanfattas i följande problemställningar.

1. Skiljer de som ägnar sig åt fotboll från de som ägnar sig åt andra lagidrotter och de som sysslar med individuella idrotter när det gäller vilken vikt man lägger vid dessa tre dimensioner?
2. Varierar sådana eventuella skillnader beroende på kön och ålder?
3. Finns det tecken på att skillnaden mellan dessa båda grupper har förändrats över tid?

Materialet till rapporten har hämtats från undersökningar som genomförts i olika kommuner i mellan- och högstadiet samt gymnasiet under perioden 1994-2018 och omfattar sammanlagt nästan 81 000 barn/ungdomar som besvarat enkäterna. Svarefrekvensen överstiger i alla studier 70 procent, i de flesta kommuner över 80 procent och i några kommuner över 90 procent.

Ser vi till fotboll är detta den idrottsgren som klart fångar upp flest av de killar som är med i idrottsförening. Både bland killar och tjejer sjunker dock fotbollens plats inom idrottsförening med ökad ålder. Relativt sett är nedgången likartad. Här kan vara värt att notera att bland tjejer är åldersskillnaderna små när det gäller hur många som ägnar sig åt ridning.

Resultaten visar att barn/ungdomar som sysslar med fotboll eller annan lagidrott i genomsnitt lägger högre vikt än övriga vid dem alla tre – investering i idrott, investering i kropp och idrottens egenvärde – än de som ägnar sig åt individuella idrotter. De största skillnaderna finner vi när det gäller synen på investering i idrott, i övriga fall är de mer begränsade. Ett undantag är dock att vi i gymnasiet finner en relativt liten skillnad när det gäller synen på investering i kroppen. Den stora skiljelinjen går uppenbart mellan lagidrott och individuell idrott.

Då vi jämför de som sysslar med fotboll med de som sysslar med andra lagidrotter blir skillnaderna avsevärt mer begränsade, men det kan noteras att killar i mellanstadiet som ägnar sig åt fotboll lägger större vikt vid investering i idrott och investering i kroppen. Skillnaderna minskar sedan med ökad ålder och är helt borta i gymnasiet. Både bland de som är med i fotbollsklubb och de som sysslar med andra lagidrotter gäller att den vikt man lägger vid dessa båda dimensioner ökar med ökar ålder. Killar som i idrottsförening ägnar sig åt fotboll – gäller även för de som spelar ishockey – lägger alltså ovanligt tidigt hög vikt vid investering i idrott och i kropp. Bland tjejer framträder inget liknande mönster.

Om vi ser till de enskilda frågorna som ingår i dessa dimensioner ser vi att detta mönster starkast kopplas till att vinna, att spela i bästa laget (investering i idrott) samt till att få bra kondition och att bygga upp kroppen (investering i kroppen).

En analys av utvecklingen över tid – i Helsingborg och Jönköping – pekar mot att prioriteringen av investering i idrott ökat något mer bland de som är med i fotbollsförening än bland genomsnittet av övriga som är med i idrottsförening (i båda grupperna tycks det dock ha ökat). Det har alltså i viss utsträck ha skett en viss ökad polarisering i detta fall över tid.

Referenser

Blomdahl U, Elofsson S, Bergmark K, Lengheden L (2017). *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet.* Malmö stad, Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete.

Blomdahl U, Elofsson S (2017). *Jämställd och jämlik! Hälsa och offentligt resurs-utnyttjande på fritidsområdet bland barn och ungdomar.* Stockholms stad.

Elofsson S, Gustavsson-Florå (1994). *Vad söker ungdomar inom idrotten? En studie av högstadielever i Kalmar.*

Elofsson S, Blomdahl U, Lengheden L, Åkesson M, Bergmark K (2018). *Vilka värden söker barn och ungdomar inom idrotten?* Ung livsstil, rapport 23.

<https://www.unglivsstil.org/rapporter/>

Elofsson S, Blomdahl U, Lengheden L, Åkesson M (2018). *Vilka värden söker barn och ungdomar som är aktiva i olika idrottsgrenar? – en jämförelse mellan olika idrotter*

Ung livsstil, rapport 25. <https://www.unglivsstil.org/rapporter/>

Engström L-M (1989). *Idrottsvanor i förändring.* Stockholm, Högskolan för lärarutbildning i Stockholm, Institutionen för pedagogik.

Bilaga

Tabell B.1. Investering i kropp. Medelvärde efter idrottsgren, kön och stadium.

Idrottsgren	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	P	F	P	F	P	F
Basketboll	3,67	3,68	3,64	3,59	3,61	3,67
Friidrott	3,61	3,64	3,54	3,60	3,65	3,62
Fotboll	3,75	3,61***	3,63	3,52***	3,58	3,54
Ishockey	3,79	3,53*	3,68	3,69	3,50	3,33
Innebandy	3,72	3,65*	3,55	3,49+	3,47	3,57+
Budo	3,63	3,57	3,56	3,54	3,51	3,61
Handboll	3,68	3,63	3,63	3,57+	3,45	3,45
Simning	3,64	3,56*	3,57	3,46*	3,59	3,56
Friskis & Svettis			3,49	3,54	3,60	3,60
Golf	3,69	3,56*	3,55	3,52	3,39	3,48
Tennis	3,65	3,57	3,51	3,46	3,38	3,54*
Badminton	3,61	3,54	3,57	3,43*	3,48	3,46
Gymnastik	3,65	3,56	3,49	3,46	3,38	3,44
Bordtennis	3,59	3,55	3,38	3,38	3,29	3,39
Ridning	3,51	3,46	3,48	3,37	3,21	3,41+

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.2. Idrottens egenvärde. Medelvärde efter idrottsgren, kön och stadium.

Idrottsgren	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	P	F	P	F	P	F
Innebandy	3,65	3,72*	3,59	3,70***	3,61	3,68
Handboll	3,63	3,68+	3,65	3,57	3,60	3,71+
Fotboll	3,62	3,67***	3,54	3,67***	3,63	3,69**
Ishockey	3,69	3,50	3,56	3,51	3,71	3,76
Golf	3,63	3,71	3,54	3,66*	3,54	3,59
Gymnastik	3,55	3,63	3,55	3,67*	3,63	3,62
Simning	3,62	3,57	3,49	3,58+	3,57	3,69
Friidrott	3,56	3,66*	3,41	3,65***	3,56	3,63
Badminton	3,54	3,61	3,42	3,55	3,46	3,82**
Basketboll	3,58	3,58	3,50	3,61**	3,51	3,61
Ridning	3,59	3,62	3,52	3,37	3,57	3,54
Bordtennis	3,58	3,52	3,53	3,38	3,43	3,58
Tennis	3,60	3,56	3,44	3,51+	3,48	3,40
Budo	3,53	3,56	3,42	3,47	3,31	3,52*
Friskis & Svettis			3,18	3,46**	3,27	3,35

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.